

Євгенія Рокитенець,
*здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти;
науковий керівник: Людмила Гарбар, канд. філос. наук, доц.,
Житомирський державний університет імені Івана Франка
(м. Житомир, Україна)*

ГРОМАДСЬКА ДУМКА ЯК ІНДИКАТОР СУСПІЛЬНИХ ЗМІН

Громадська думка в сучасних умовах є не лише індикатором суспільних змін, а й активним чинником політичної трансформації. Її аналіз дозволяє зрозуміти глибинні процеси демократизації, стабільності та легітимності влади. Громадська думка є лакмусовим папірцем демократії, адже рівень довіри до інститутів та державної політики визначає стабільність політичної системи. У кризових ситуаціях вона швидко змінюється, сигналізуючи про глибинні трансформації або про потребу корекції політичного курсу.

В українському контексті громадська думка стала важливим чинником у процесах національної консолідації та забезпечення безпеки після 2014 року. Водночас громадська думка є вразливою до маніпуляцій, адже політичні еліти та медіа можуть конструювати «потрібні» суспільні настрої. Тому її аналіз потребує критичного підходу оскільки важливо відрізнити автентичні зміни від нав'язаних інформаційних кампаній. Громадська думка в умовах сучасних реалій є не лише індикатором, а й активним чинником політичної трансформації, що визначає напрямок суспільного розвитку.

Слушним вважаємо визначення громадської думки як притаманного окремим соціальним групам, спільнотам або суспільству стану масової свідомості, що «виражається в явних або неявних уявленнях, фактах, емоціях, оцінних судженнях щодо певної теми, суспільної проблеми, події чи процесів суспільного життя» [1] запропоноване у ВУЕ. Дослідники зауважують на тому, що вона (громадська думка) є «механізмом соціальної взаємодії, відображає колективну позицію громадян щодо проблем, які спричиняють загальний інтерес» [1]. Громадська думка є важливим елементом функціонування демократичного суспільства, оскільки вона відображає ставлення громадян до актуальних соціально-політичних процесів та виступає специфічною формою суспільної свідомості. Її формування відбувається у процесі комунікації та взаємодії різних соціальних груп, що забезпечує багатовимірність і динамічність цього феномену.

Сутність громадської думки полягає не лише у відображенні суспільних настроїв, але й у здатності впливати на процес прийняття політичних рішень, виступаючи своєрідним індикатором суспільних змін. Водночас вона виконує функцію зворотного зв'язку між владою та громадянами, забезпечуючи легітимність політичних дій і сприяючи демократизації суспільних відносин. Слушними щодо зазначеного вважаємо міркування М. Міщенко, який зауважує на тому, що «зондаж громадської думки у сьогоденні вигляді – це інструмент політичної дії; його, можливо, найважливіша функція полягає у навіюванні ілюзії, що існує громадська думка як імператив, одержуваний суто

шляхом складання індивідуальних думок; і у впровадженні ідеї, що існує щось на кшталт середньої арифметичної думки або середня думка» [2].

Узагальнюючи зазначене, можемо констатувати, що в сучасних умовах громадська думка постає як багатофункціональний інструмент, який поєднує відображення соціальної реальності та активний вплив на політичну систему. Вона виконує роль індикатора суспільних змін, сигналізуючи про рівень легітимності влади, підтримку чи опір реформам, а також про готовність громадян до нових політичних практик. Водночас громадська думка є інструментом зворотного зв'язку між владою та суспільством, забезпечуючи корекцію політичного курсу відповідно до актуальних потреб. Її динамічність і чутливість до кризових ситуацій роблять її важливим барометром демократизації та стабільності. Проте вразливість до маніпуляцій з боку еліт і медіа вимагає критичного аналізу та використання надійних методів дослідження. Таким чином, громадська думка є багатовимірним феноменом, що поєднує функції відображення, контролю та мобілізації, і саме тому вона має розглядатися як стратегічний ресурс у процесі суспільних та політичних змін.

Список використаних джерел

1. Єнін М.Н., Черних Г.А. Громадська думка. *Велика українська енциклопедія*. URL: [https://vue.gov.ua/Громадська думка](https://vue.gov.ua/Громадська_думка).
2. Міщенко М. Громадська думка існує, але чи завжди її можна виявити? *Соціологія: теорія, методи, маркетинг*. 2022. № 3. С. 149–160. URL: <https://stmm.in.ua/archive/ukr/2022-3/8.pdf>.